

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1923 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion med förslag att nöjesskatten för föreställningar å de kungl. teatrarna må tillfalla nämnda teatrars kassor.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 128, har herr *Bengtsson* i Norup m. fl. hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att den nöjesskatt, som enligt gällande lag nu av såväl Kungl. Operan som Kungl. Dramatiska teatrarna årligen utbetalas till Stockholms stad, måtte tillfalla dessa teatrars egna kassor för att av dem användas för verksamheten».

Därjämte hava motionärerna hemställt, att erforderlig förändring i gällande författning måtte av vederbörande utskott utarbetas.

Utskottet.
Motionen.

Till stöd för förslaget har anförts i huvudsak följande.

De kungl. teatrarna hade under en lång följd av år antingen genom understöd eller på annat sätt omhuldats av staten. På samma gång som staten därmed hade velat stödja och uppmuntra konsten och bildningssträvandena, hade den också velat göra det möjligt för dessa teatrar att vara en motvikt emot den tendens till uppförande av mindervärdiga pjäser, som kännetecknade en del teatrar. Att Stockholms stad uppbure en årlig nöjesskatt från de statsunderstödda teatrarna vore en orättvisa, som snarast möjligt borde upphöra. Nøjesskatten borde i stället oavkortad gå till teatrarnas egna kassor, varigenom teatrarnas ledning skulle beredas möjlighet att i fråga om val av pjäser bättre tillgodose de kulturella anspråken.

Staten och de kungl. teatrarna.

Enligt särskilda kontrakt har Kungl. Maj:t och kronan till kungl. teaterns aktiebolag och kungl. dramatiska teaterns aktiebolag till avgiftsfritt begagnande upplåtit teaterbyggnaderna vid Gustaf Adolfs torg och Nybroplanen i Stockholm jämte till teatrarna hörande dekorationer m. m. på villkor, bland andra, att det yttre underhållet av teaterbygg-

naderna skall bestridas av Kungl. Maj:t och kronan, att bolagen skola äga uppbära all avkomst av teaterbyggnaderna men själva bekosta deras uppvärmning och belysning m. m. samt att till bestridande av teatrar- nas utgifter må användas, bland annat, räntorna av de under statskon- torets förvaltning ställda, särskilt bildade fonderna »kungl. teaterns re- servfond» och »kungl. dramatiska teaterns reservfond». Kontrakten innehålla även följande bestämmelser. Bolagens styrelser skola bestå vardera utav fem personer, av vilka Kungl. Maj:t utser tre och av dessa en till ordförande, en till verkställande direktör och, beträffande styrelsen för kungl. dramatiska teaterns aktiebolag, en till vice ord- förande. Uti styrelsen för kungl. teaterns aktiebolag är verkställande direktören tillika vice ordförande. Verksamheten vid teatrarna skall utövas och ordnas av bolagen enligt bestämmelserna uti av Kungl. Maj:t för teatrarna utfärdade reglementen.

Operan åtnjuter, utöver förmåner som ovan omnämnts, jämväl direkt understöd av statsmedel. Under en lång följd av år har nämligen till operan utgått ett ordinarie anslag, vilket åren 1890—1920 varit bestämt till 60,000 kronor samt därefter utgjort 150,000 kronor för år. Å tilläggsstat för år 1920 anvisades jämväl såsom förstärkning av det ordinarie anslaget ett förslagsanslag, högst, å 90,000 kronor. I detta sammanhang kan även förtjäna nämnas, att anslag av riksdagen beviljats jämväl för brandförsäkring av de båda staten tillhöriga teaterbyggnaderna samt av staten tillhörig i dessa byggnader förvarad lösegendom. Dylika anslag hava utgått för operans fastighet allt från år 1900 och för dra- matiska teaterns byggnad sedan 1910 samt för lösegendom sedan 1921. Uti innevarande års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, har jäm- väl hemställts, att riksdagen måtte i riksstaten upptaga det ordinarie anslaget till kungl. operan med oförändrat årsbelopp, 150,000 kronor, (punkt 65) samt anvisa för omförmälda brandförsäkringar ett extra anslag av 52,910 kronor (punkt 66).

Ehuru de kungl. teatrarna, på sätt ovan återgivits, av staten gynnats på olika sätt, har rörelsen vid teatrarna och särskilt vid operan vanligen gått med förlust. Kungl. Maj:t har fördenskull, för uppe- hållande av verksamheten vid dessa teatrar, tilldelat dem lån ur ovan- nämnda reservfonder ävensom, allt mera regelbundet, medgivit dem tillstånd att anordna penninglotterier.

Betydelsen för de kungl. teatrarna av de i olika former lämnade statsunderstöden m. m. framgår utav de av styrelserna för bolagen under de senaste åren framlagda berättelserna till de ordinarie bolagsstämmorna. I den av styrelsen för kungl. teaterns aktiebolag senast avgivna berättelsen,
Bihang till riksdagens protokoll 1923. 7 saml. 10 häft. (Nr 17—20.)

avseende spelåret 1921—1922, redovisas sålunda inkomsterna under spelåret på följande sätt:

»Inkomster:

Anslag av staten	kronor	150,000: —
Recettmedel	»	947,876: 35
Hysesmedel	»	197,007: —
Räntor	»	173,844: 53
Diverse inkomster (för mottagning av ytterplagg, rätt att sälja program, lokalhyra m. m.)	»	60,491: 95
Av Kungl. Maj:t beviljat bidrag från lotterimedel	»	1,460,816: 59
Saldo till spelåret 1922—1923	»	54,686: 81

Summa kronor 3,044,723: 23»;

och den i sistnämnda berättelse införda balansräkningen för den 30 juni 1922 upptager inom linjen en skuld till kungl. teaterns reservfond å 2,722,070 kronor 81 öre. Av den av styrelsen för kungl. dramatiska teaterns aktiebolag avgivna förvaltningsberättelsen för spelåret 1921—1922 framgår, att utgifterna under spelåret överstigit de med 759,767 kronor 78 öre influtna inkomsterna med 547,007 kronor 94 öre samt att denna förlust vid uppgörandet av balansräkningen per 30 juni 1922 minskats med i lotterimedel influtna 341,161 kronor, varför i balansräkningen en brist å 205,846 kronor 94 öre upptagits. Även denna brist har sedermera, enligt revisionsberättelsen för samma spelår, täckts av lotterimedel. Enligt sistnämnda balansräkning utgör ifrågakvarande bolags skuld till dramatiska teaterns reservfond 157,143 kronor 44 öre.

!Nöjesskatten
vid de kungl.
teatrarna.

Enligt utskottet från de kungl. teatrarnas kamrerarkontor tillhandakomna uppgifter har nöjesskatt av de båda teatrarna under nedan nämnda spelår till Stockholms stad inbetalats med belopp, som framgå av följande sammanställning:

	Operan kr.	Dramatiska teatern (stora) kr.
1919—1920	90,091: 80	75,868: 95
1920—1921	104,555: 55	85,101: 90
1921—1922	98,858: 75	57,223: 75.

Några uppgifter beträffande den så kallade mindre dramatiska teatern hava icke införskaffats med hänsyn till att efter innevarande spelårs slut verksamheten där icke längre kommer att drivas för kungl. dramatiska teaterns aktiebolags räkning.

Av den sålunda lämnade redogörelsen framgår, ej mindre att de belopp, som staten genom beviljande av anslag eller genom andra åtgärder ställer till de kungl. teatrarnas förfogande, äro mycket betydande, än även att dessa teatrar äro för sin verksamhet i hög grad beroende av det bistånd, som staten sålunda lämnar dem. Vad operan beträffar synes detta bistånd vara en förutsättning för att verksamheten över huvud skall kunna uppehållas. De sålunda angivna förhållandena hava synt utskottet böra föranleda, att de kungl. teatrarna, i enlighet med vad motionärerna föreslagit, befrias från skyldigheten att inbetala nöjesskatt till Stockholms stad.

En dylik undantagsställning torde lämpligast kunna beredas de kungl. teatrarna därigenom, att dessa i fråga om upptagande av nöjesskatt alltjämt bli likställda med andra teaterföretag i huvudstaden, men att skattens avkastning inflyter till statsverket för att tillgodoföras verksamheten vid de kungl. teatrarna.

Utskottet har ovan meddelat uppgift rörande de belopp, till vilka nöjesskatten vid de kungl. teatrarna uppgått de tre senaste spelåren. Sammanställer man nämnda belopp med de siffror, som beteckna Stockholms stads inkomst av nöjesskatten i dess helhet under ungefär motsvarande tider, torde man finna, att staden bör kunna utan någon större olägenhet avvara vad nöjesskatten vid de kungl. teatrarna inbringar. Enligt uppgifter, som meddelats i Svenska stadsförbundets tidskrift¹, har nämnda inkomst under följande tider uppgått till, i jämna tusental kronor, 1 oktober 1919—30 september 1920 2,691,000 kronor, 1 oktober 1920—30 september 1921 2,437,000 kronor och 1 oktober 1921—30 september 1922 1,880,000 kronor. Emellertid har utskottet icke velat ifrågasätta, att de kungl. teatrarnas skyldighet att till Stockholms stad inbetala vid teatrarna influten nöjesskatt upphör, förrän stadens nu löpande budgetår utgått.

I fråga om de författningsbestämmelser, som erfordras för att bereda de kungl. teatrarna en sådan undantagsställning som ovan angivits, har utskottet upptagit ett å finansdepartementets lagbyrå avfattat förslag, vilket innebär, att genom en bestämmelse i 1 § av nöjesskatteförordningen denna förklaras icke gälla de kungl. teatrarna samt att skyldigheten att vid dessa upptaga nöjesskatt regleras genom en särskild förordning.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av motionen
II: 128 av herr Bengtsson i Norup m. fl.,

¹ Häftena 8 år 1920, 7 år 1921 och 7 år 1922.

dels besluta,
att till 1 § i förordningen den 30 maj 1919 (nr 256) om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjeställningar skall, med giltighet från och med den 1 januari 1924, fogas följande tillägg:

Denna förordning äger icke tillämpning å nöjeställning, anordnad av kungl. teatern eller kungl. dramatiska teatern i Stockholm å lokal, som för teaterns verksamhet i huvudstaden stadigvarande begagnas. Om avgift för sådan nöjeställning är särskilt stadgat.

dels ock antaga följande

Förordning om uttagande av särskild avgift vid nöjeställning, anordnad av kungl. teatern eller kungl. dramatiska teatern i Stockholm.

Häriigenom förordnas som följer:

För nöjeställning, anordnad av kungl. teatern eller kungl. dramatiska teatern i Stockholm å lokal, som för teaterns verksamhet i huvudstaden stadigvarande begagnas, skall för nedan angivet ändamål uttagas särskild avgift, vilken skall varje år beräknas enligt de grunder, som, jämlikt förordningen den 30 maj 1919 om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjeställningar, under samma år tillämpas beträffande andra nöjeställningar av motsvarande slag i Stockholms stad.

Influtna avgifter användas för de kungl. teaterns verksamhet enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

Kungl. Maj:t utfärdar ock de närmare föreskrifter, som för förordningens tillämpning i övrigt må finnas erforderliga.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1924.

Stockholm den 13 mars 1923.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar *Röing, Gustaf Nilsson, Rosén, Rune, Björnsson, Pers, Bårg* i Katrineholm, *Jönsson* i Boa, *Johansson* i Kullersta, *Johansson* i Kälkebo, *Olsson* i Ramsta, *Henrikson, Carlsson* i Ystad, *Heyman, Jönsson* i Slätåker, *Andersson* i Hedsta, *Lövgren* i Nyborg, *Björklund* och *Brännström*.

Reservation

av herr *Gustaf Nilsson*.